

بخش نثر

PROSE SECTION

۱- حضرت سعد بن ابی وقاصؓ

ادارہ

تمہید:

حضرت سعد بن ابی وقاصؓ پیغمبر اسلام حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم کے جلیل القدر صحابی تھے۔ ان کا شمار ان دس خوش نصیب صحابہ میں ہوتا ہے جن کو نبی کریمؐ نے ان کی زندگی ہی میں جنت کی بشارت دے دی تھی۔ دنیا میں جنت کی خوش خبری پانے والے ایسے دس خوش نصیب صحابہ کو 'عشرہ مبشرہ' کہا جاتا ہے۔

حضرت سعد بن ابی وقاصؓ نہایت بہادر اور ماہر تیر انداز تھے۔ انہوں نے تمام غزوات میں نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم کے ساتھ شرکت کی اور اسلامی حکومت کی حفاظت اور توسیع کے لیے بے مثال کارنامے انجام دیے۔ حضرت عمر فاروق رضی اللہ عنہ کے دور خلافت میں حضرت سعدؓ کی سپہ سالاری میں ایران جیسا اہم ملک فتح ہوا۔ ذیل کے سبق میں حضرت سعد بن ابی وقاصؓ کی زندگی اور ان کی خدمات کو بیان کیا گیا ہے۔

حضرت سعد بن ابی وقاصؓ یکی از آن ده نفر بود که پیامبر گرامی در حیات آنها بشارت بهشت داده بود۔ به این معنی کہ آنها لازماً به بهشت خواهند رفت۔

حضرت سعدؓ صحابی پیامبرؐ فرمانده لشکر مسلمانان بود۔ او مرد دلیر و شجاع بود و در غزوات همراه نبی کریمؐ شریک پیکار بوده است۔ او در تیر اندازی مهارت تامہ داشت و اولین کسی بود کہ برای مدافعت اسلام تیری پرتاب کرد۔

کنیة حضرت سعدؓ ابو اسحاق بود۔ نام پدرش مالک بن وهیب و کنیہ اش ابی وقاص بود۔ او در عمر نوزده سالگی اسلام آورد۔ اسلام آوردنش در زمانی بود کہ مشرکین مگہ بر مسلمانان ظلم و جور می کردند۔ این همه مصیبت و آفت ها قدم شان را هیچ لرزه و جنبش نیاوردند و بر دین اسلام ثابت قدم بود۔

وقتی کہ به حکم رسول خدا، مسلمانان از مگہ به مدینہ ہجرت نمودند، حضرت سعدؓ ہم به مدینہ منورہ رفت و آنجا سکونت اختیار نمود۔ او در هر غزوه شرکت کرد یعنی از غزوه بدر تا غزوه حنین و غزوه طایف تا غزوه تبوک همراه نبی کریمؐ شرکت کرد و دلیرانہ جنگید۔

پس از رحلت پیامبر گرامیؐ وقتی خلیفہ دوم حضرت عمرؓ او را به عہدہ تصمیمی به فوج کشی به ایران نمود و حضرت سعدؓ را فرمانده لشکر مقرر فرمود۔ وقتی ایران به دست مسلمانان

فتح شد، حضرت عمرؓ اورا بہ عہدہ والی ایران منصوب کرد۔ در آن زمان حضرت سعدؓ شہر کوفہ را بنیان گذاری نمود و در محلہ های مختلف قبیلہ های مختلفی را حکم سکونت داد و مسجد بزرگ ساخت کہ در آن قریباً چهل ہزار مصلیان نماز می خواند۔ حضرت سعدؓ بجای مدائن، آن شہر نو را مرکز حکومت قرار نمود۔ او در بیست و شش ہجری از کار دولت دست کشید و گوشہ نشینی اختیار کرد۔ در پنجاہ و پنج ہجری از دار فانی بہ دار ابدی رخت بست۔ او را در البقیع مدفون کردند۔

حضرت سعدؓ عالم بلند مرتبہ بود۔ او برای تحصیل علوم بہ خدمت نبی کریمؐ ہمہ وقت حاضر می بود۔ خشیت الہی و زہد و تقویٰ و بی نیازی و انکساری وصف های او بودند۔ شخصیت او در تاریخ اسلام روشن و ممتاز است۔

فرہنگ Glossary

Person	شخص	نفر
Good news	خوش خبری	بشارت
Expertise	کامل مہارت	مہارت تامہ
To fling, to shoot	پھینکا	پرتاب کردن
Oppression	ستم، ظلم	جور
Demise, death	موت	رحلت
Determination, resolve	پکارادہ	تصمیم
Army officer / commander	فوج کا کمانڈر	فرماندہ لشکر
Appointed	مقرر کیا ہوا	منصوب
Capital	حکومت کا صدر مقام	مرکز حکومت
Seclusion	تہائی	گوشہ نشینی
Cemetery at Madinah	مدینہ منورہ کا قبرستان	البعیق
Fear of Allah	اللہ کا خوف	خشیت الہی
Worship and abstinence	عبادت و پرہیزگاری	زہد و تقویٰ
Humility	عاجزی	انکساری

نوٹ: غزوہ کی جمع غزوات ہے۔ غزوہ اُس جنگ کو کہتے ہیں جس میں نبی کریمؐ نے اپنے صحابہؓ کے ساتھ بذات خود شرکت فرمائی ہو۔

پرسش Exercise

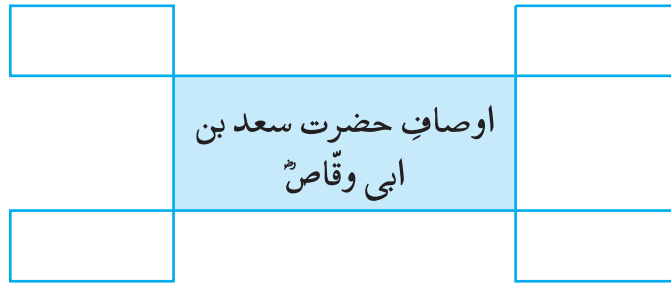
۱۔ درج ذیل کی مناسب الفاظ سے خانہ پُری کیجیے۔

Fill in the blanks with appropriate words .

- ۱۔ کنیۃ حضرت سعدؓ است۔
- ۲۔ این همه مصیبت و آفتها قدمِ شان را هیچ لرزه نیاوردند و در دینِ اسلام ثابت قدم بود۔
- ۳۔ حضرت سعدؓ ہم به رفت و آنجا سکونت اختیار نمود۔
- ۴۔ حضرت عمرؓ او را به عہدہ منصوب کرد۔
- ۵۔ حضرت سعدؓ بلند مرتبہ بود۔

۲۔ درج ذیل شبکی خاکہ مکمل کیجیے۔

Complete the following web-diagram.

۳۔ درج ذیل سرگرمیاں مکمل کیجیے۔

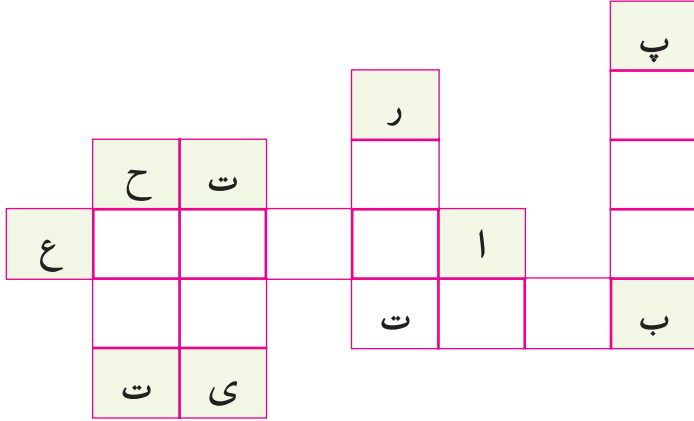
Complete the following activities.

- ۱۔ حضرت سعدؓ در چہ چیز مہارتِ تامہ داشت، بنویسید۔
- ۲۔ کنیۃ حضرت سعدؓ بنویسید۔
- ۳۔ نامِ پدرِ حضرت سعدؓ بنویسید۔
- ۴۔ حضرت سعدؓ در عمر کی سالگی اسلام آورد، بنویسید۔
- ۵۔ اسمِ های غزوات کہ در آن حضرت سعدؓ شرکت کرد، بنویسید۔

۴۔ اشاروں کی مدد سے درج ذیل معما حل کیجیے۔

Solve the following crossword with the help of given clues.

دائیں سے بائیں:

۱۔ مدینے کا قبرستان ۲۔ جنت

اوپر سے نیچے:

۱۔ پھینکنا ۲۔ انتقال

۳۔ پرہیزگاری ۴۔ زندگی

Match the columns.

۵۔ درج ذیل کی مناسب جوڑیاں لگائیے۔

ب	الف
پنجاب و پنج ہجری	شہر ہجرت پیامبر گرامیؐ
البقیع	وفات حضرت سعدؓ
مدینہ منورہ	بنیان گذار شہر کوفہ
حضرت سعدؓ	مدفن حضرت سعدؓ

۶۔ درج ذیل جملے صحیح ہیں یا غلط، شناخت کیجیے۔

Find out the correct or incorrect sentences from the following.

- ۱۔ حضرت سعدؓ در غزوات ہمراہ نبی کریمؐ شریک پیکار ہوئے است۔
- ۲۔ خلیفہ دوم حضرت عمرؓ تصمیمی بہ فوج کشی بر مصر نمود۔
- ۳۔ در آن زمان حضرت سعدؓ شہر کوفہ را بنیان گذاری نمود۔
- ۴۔ مسجد بزرگ ساخت کہ در آن قریباً سی ہزار مصلیان نماز می خواند۔
- ۵۔ او در بیست و شش ہجری از کار دولت دست کشید۔
- ۶۔ حضرت سعدؓ کے کارہائے نمایاں کو مختصراً بیان کیجیے۔

Write in brief about outstanding works of Hazrat Saad (R.A.).

عملی کام

عشرہ مبشرہ کے نام تلاش کر کے اپنی بیاض میں لکھیے۔

Find the names of the companions known as 'عشرہ مبشرہ' and write in your book.